

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: شاخص‌های مداحی تراز انقلاب اسلامی در سخنان مقام معظم رهبری (دام ظلّه)

طلبه: فاطمه عالی‌زاده روستایی^۱

چکیده:

مداحی به عنوان یک هنر مذهبی و اجتماعی، نقش مهمی در شکل‌دهی افکار عمومی و ترویج ارزش‌ها ایفا می‌کند. مداحی در فرهنگ اسلامی نقش پررنگی دارد. مداحان با هنر خود، مفاهیم دینی را به مردم منتقل می‌کنند و به ترویج ارزش‌های اسلامی کمک می‌کنند. با تبیین شاخص‌های مداحی تراز انقلاب اسلامی، می‌توان به ارتقای کیفیت مداحی و تأثیرگذاری بیشتر آن کمک کرد. از این رو پژوهش حاضر با هدف تبیین شاخص‌های مداحی تراز انقلاب اسلامی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) و با استفاده از روش توصیفی با استفاده از منابع کتابخانه‌ای استفاده شده است. روش توصیفی، نوعی تحقیق غیرآزمایشی است که به توصیف ویژگی‌ها، رفتارها و وضعیت‌های موجود یک پدیده می‌پردازد بدون اینکه متغیرها دستکاری شوند. براساس آنچه از این تحقیق به دست آمد ویژگی‌های مداحی تراز انقلاب اسلامی شامل خصوصیات است که در قالب تربیتی، اعتقادی، علمی، عبادی و اخلاقی جای می‌گیرد و شامل اعتقادات و اعمال عبادی و ویژگی‌های اخلاقی و رفتارهای اخلاقی نسبت به دیگران و کاملاً منطبق بر نیازهای تربیتی است از منظر رهبر معظم انقلاب ایمان قلبی، تعبد بندگی، تزکیه تقوا، توکل انگیزه الهی تدین و دینداری در ذیل عنصر، ایمان موتور حرکتی نیازهای تربیتی کشش‌هایی مثل انجام واجبات و ترک محرمات مسیریاب و جهت‌نمای این تربیت و نیازهایی مثل عمل صالح، خویش‌داری، خودشناسی، دشمن‌شناسی، عزت نفس، صبر، شکر، انفاق، پرهیز از آزار دیگران و خدمت به دیگران که شامل کسب فضائل و دوری از رذایل اخلاقی می‌باشند، آذوقه راه نیازهایی تربیتی و در واقع تربیت اخلاقی هستند. با شناخت شاخص‌های مداحی تراز، می‌توان از انحرافات و آسیب‌هایی که ممکن است در این حوزه رخ دهد، جلوگیری کرد.

واژگان کلیدی: مداحی، انقلاب اسلامی، شاخص‌های علمی مداحان، رهنمودهای رهبر انقلاب اسلامی، اخلاص در

مداحی، مسئولیت اجتماعی مداحان

^۱ طلبه سطح دو، مدرسه علمیه معصومه خرم آباد. faroustaii@gmail.com

مقدمه:

در سیر تاریخ آدمی همیشه به دنبال انسان کامل بوده است. شاید بتوان گفت ریشه گرایش به انسان کامل میل به کمال در درون آدمی است و همچنین دوری از نقص و ضعف و حقارت است. انسان با نیازهای بی شماری به دنیا می آید. تلاش برای ارضای این نیازها طبیعی است. تربیت به معنای تکامل رشد و شکوفایی استعدادها خاص انسان است؛ لذا خداوند در قرآن کریم «إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» برای دستیابی انسان به کمال مطلوب و شکوفا شدن استعدادها میل به کمال را نیز به درون انسان تعبیه کرد تا او را در تکاپوی زندگی مادی و معنوی اش و رسیدن به کمال واقعی اش یاری نماید. (انسان، آیه ۲ و ۳). انقلاب اسلامی پدیده‌ای مبارک و بی بدیل است و دارای اصول، عناصر و ویژگی‌های ممتاز و ریشه در اندیشه ناب اسلام و معارف اهل بیت (ع) دارد و ترجمان این گفتمان نظام‌مند اندیشه‌های امام راحل (ره) رهبر معظم انقلاب و بزرگان انقلاب اسلامی است و نیز در صدد مطالبات فرهنگی و معنوی است تا بستر تربیت، تراز انقلاب اسلامی فراهم شود (طاهرزاده: ۱۳۹۴). انقلاب را تغییر یک حکومت نمی‌دانند بلکه انقلاب را وقوع یک زلزله می‌دانند که ارزش‌ها را تغییر داد و به همین خاطر به دوران امام علی (ع) و پیامبر (ص) انقلاب امام و پیامبر اطلاق می‌کنند (مقام معظم رهبری). امروز حجت خدا جریان تمدن‌سازی نوین اسلامی را برای رسیدن به ظهور نشانه رفته است؛ برای رسیدن به تمدن، باید از چرخ دنده فرهنگ و هویت و اندیشه جهان‌بینی عبور کنیم؛ مداحان در جایگاه هویت‌بخشی هستند؛ شخصیت و رسالت هویت‌سازی و وصل آن به فرهنگ، وظیفه مداحان است. مداح نمی‌تواند مباحث اندیشه‌ای نداشته باشد و اگر نگاه او اندیشه‌ای نباشد قطعاً آنچه بیان می‌کند، سطحی خواهد بود. (مهدی رسولی مداح اهل بیت (ع)). اصولاً مداحی در کنار استعداد یک نوع عشق و ارتباط خاصی با صاحب مدح می‌باشد که مداح باید زمینه‌ساز خوبی در این راستا در جهت ایجاد ارتباط قلبی بین خود و اهل بیت علیهم السلام باشد. فلذا هدف از آن باید در درجه اول رسیدن به مقام معنوی و کسب رضایت ائمه معصومین صلوات الله علیهم اجمعین باشد. از اهداف دیگر این عرصه ترویج ولایت اهل بیت علیهم السلام و زنده نگه داشتن آن است که اهل بیت علیهم السلام همواره به این هدف تشویق می‌کردند. مداحی تنها ستاشگری نیست بلکه در کنار آن یک قداست است. مقدس بودن این امر خود به خود انسان را سرافراز و با عزت می‌کند. چرا که هر کس در خانه آل الله تعالی غلامی و نوکری کند خداوند متعال چنان وی را در نظرها عزیز می‌دارد که گویا تمام خوبی‌ها از آن اوست. تَمِيمُ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ قَالَ سَمِعْتُ الرُّضَاعَ يَقُولُ مَا قَالَ فِينَا مُؤْمِنٌ شِعْرًا يَمْدَحُنَا بِهِ إِلَّا بَنَى اللَّهُ تَعَالَى لَهُ مَدِينَةً فِي الْجَنَّةِ أَوْسَعَ مِنَ الدُّنْيَا - حسن بن جهم می‌گوید: از امام رضا علیه السلام شنیدم: هر کس درباره ما شعری بسراید و ما را مدح کند، خداوند شهری در بهشت که وسیع‌تر از دنیا باشد، برای او بنا کند (بحار الانوار، ج ۲۶، ص ۲۳۱). تاثیر نفوذ مدح در قلب دیگری بستگی به تهذیب نفس مداح دارد. اگر کسی با کنترل کردن چشم، گوش، زبان، قلب و ... پا به عرصه مداحی بگذارد بسیار موفق خواهد بود و اینگونه است که یک مداح مرضی رضای حق تعالی قرار می‌گیرد. پس نفس

سالم یک مداح بسیار می تواند او را در راستای اهدافش کمک کند. مسعود کوثری، در مقاله خود با عنوان « مداحی و موسیقی پاپ دینی در ایران » اشاره دارد که رواج موسیقی پاپ در سومین دهه انقلاب تنها در حوزه موسیقی دیده نمی شود، بلکه گسترش استفاده از این موسیقی در مراسم مداحی، مذهبی هم به چشم می خورد. کوثری معتقد است گسترش موسیقی پاپ دینی بیش از هر چیز نشان پیروزی مداحی به عنوان شکلی مردم پسند از عزاداری در دوران پس از انقلاب است. مسعود کوثری (۱۳۸۵). مهری بهار و نسیم کاهیرده، در مقاله ای با عنوان « نگاهی به مداحی رسانه ای به مثابه رویکردی جدید در تبلیغ دینی » معتقدند مداحان عناصر اصلی گرداننده مناسک عزاداری هستند که الگوهای جدیدی از نمایش گردهمایی های مذهبی را در قالب های نو و جذاب هنری به مخاطب عرضه می کنند (مهری بهار و نسیم کاهیرده ۱۳۸۹). جمعی از نویسندگان به بررسی « مقوله عزاداری و کم و کیف آن از نظر ائمه هدی (ع) و امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب » و از روش توصیفی با استفاده از منابع کتابخانه ای و استادی استفاده کرده، در این کتاب به بررسی مقوله عزاداری و کم و کیف آن در سه بخش مجزا از جمله از نظر ائمه هدی (ع) و امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) پرداخته شده است. جمعی از نویسندگان (۱۳۹۱). بهار و احمدی در مقاله ای به عنوان « بررسی کارکردی تغییرات مجالس دینی و هیات های مذهبی از کارکرد دینی و معرفتی به کارکرد هنری و نمایشی » از روش روش کیفی تحلیل محتوا استفاده کرده اند. محققان با بررسی تغییرات کارکردی این گونه از مجالس دینی ضمن برشمردن کارکردهای اصلی آن براساس چهار شاخص مهم به عنوان رکن های اصلی هیأت های مذهبی شامل مداح، مکان و فضا و محتوا را مورد بررسی و مذاقه قرار دهند. برخی از مراسم های عزاداری فعلی از کارکرد دینی به کارکرد هنری و نمایشی تغییر یافته اند. (بهار و احمدی ۱۳۹۳). این پژوهش از روش توصیفی با استفاده از منابع کتابخانه ای استفاده شده است. روش توصیفی، نوعی تحقیق غیرآزمایشی است که به توصیف ویژگی ها، رفتارها و وضعیت های موجود یک پدیده می پردازد بدون اینکه متغیرها دستکاری شوند. هدف این روش، ارائه یک تصویر دقیق از وضعیت فعلی موضوع مورد مطالعه است و معمولاً شامل جمع آوری داده ها از طریق مشاهده، نظرسنجی و تحلیل محتوا می شود. این روش، پژوهش دیدگاه های رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی) از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۷ پیرامون مقوله های پژوهش بوده است که ابتدا شناسایی و فیش برداری شدند و به صورت هدفمند و به طور عمیق مورد مطالعه و همزمان با جمع آوری اطلاعات مورد تجزیه و تحلیل و تفسیر قرار گرفتند. لذا مسئله ای اصلی پژوهش حاضر این است که ۱- شاخص های مداحی تراز انقلاب اسلامی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) چیست؟ پژوهشگر برای پاسخ دهی به این سؤالات بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله العالی) به عنوان فردی متقی با صلاحیت علمی و دارای بینش سیاسی و اجتماعی را برگزیده که از اهداف غایی اصلی انقلاب اسلامی پرورش و تربیت مداح در جهت تحقق آرمان های فرهنگی انقلاب اسلامی آگاه است و در جهت دسترسی به این هدف والا به دفعات زیادی به نیازهای تربیتی انسان پرداخته است.

مفهوم شناسی:

مداحی در لغت به معنای تعریف و تمجید کردن از کسی است و در اصطلاح کلام ستایش آمیز است که به نثر و یا به نظم ادا شده باشد. امروزه در جامعه ما اصطلاح مداحی به تعریف تمجید و ستایش ائمه اطهار و معصومین علیهم السلام اطلاق می شود. مداح در فرهنگ عمید به معنی خواننده ی اشعار مذهبی مدح کننده؛ ستایش کننده و ستایشگر آمده است (عمید، ۱۳۶۳، ص ۲۲۰۳). مداحی و ستایشگری در مدح و منقبت اهل بیت علیهم السلام یک افتخاری است که شخص مداح باید آن را مورد توجه و عنایت خویش قرار دهد. اساساً مداحی در جامعه اسلام به طور کلی با این مضمون مورد نظر اتفاق مردم (که اگر می گوئیم مداح به سرعت ستایشگری و خواندن مصیبت اهل بیت علیهم السلام در اذهان نقش می بندد) در شیعه متداول است و بسیار پسندیده و نیک می باشد. بدون تردید کسی که در این راه قرار می گیرد مورد الطاف خاندان عصمت و طهارت سلام الله علیهم اجمعین خواهد بود، کسانی که پا در این عرصه می گذارند با توجه به ارزشمند بودن این مهم، موفق بوده و همواره تحت عنایت مخصوص خداوند سبحان و اهل بیت علیهم السلام قرار گیرند (سید کاظم حبیب اله پور؛ کارشناس علوم قرآن و حدیث). مقام معظم رهبری در تعریف مداحی می فرمایند، مداحی نوعی هنر است مداحی رایج در بین ما یک حرفه دو جانبه است؛ فقط آوازه خوانی و شعرخوانی نیست بلکه ترکیب هنرمندانهای از این دو مقوله است. (بیانات رهبری در جمع مداحان؛ ۱۳۸۰). مقام معظم رهبری هم به عنوان مرجع دینی و هم به عنوان رهبر شیعیان جهان دارای جامع ترین نظرات و رهنمودها در این خصوص بوده و به مناسبت های مختلف بر این امر مهم تأکید فرموده اند. ایشان در زمینه ی ارزش و اهمیت مداحی می فرمایند مرتبت مداحی و منبر مداحی یکی از با شرافت ترین رتبه ها و منبرهاست (بیانات رهبری در جمع مداحان ۱۳۸۴)؛ و در بیانی دیگر مداحی را مصداق مجاهدت فی سبیل الله معرفی نموده و می - فرمایند کار مداحی کار بزرگی است کار مهمی است حرفه ی بسیار اثر گذاری است؛ می تواند مصداق درشت و برجسته ای از مجاهدت فی سبیل الله باشد (بیانات رهبری در جمع مداحان ۱۳۸۹). حضرت آیت الله خامنه ای در خصوص تأثیر گذاری عمیق و گسترده کار یک مداح می فرمایند گاهی یک قطعه شعر که شما در یک مجلسی می خوانید آن را خوب ادا می کنید وقتی یک قطعه پرمغز خوش مضمون آموزش دهنده و آموزنده ای است، گاهی از یک سخنرانی دو ساعته سه ساعته ما تأثیر آن بیشتر است (بیانات رهبری در جمع مداحان ۱۳۹۳). با توجه به بیانات مقام معظم رهبری می توان نتیجه گرفت که جایگاه مداحی یک جایگاه بسیار باارزش و تأثیرگذار و مورد توجه خداوند عالم و اهل بیت علیهم السلام است. با این اوصاف مداح حقیقتاً در معنای واقعی و درحقیقت مداحی خود یک رسالتی بدوش دارد که باید با هنر ورزی این رسالت را انجام دهد، به این معنی که آنچه رسول خدا فرموده و عمل کرده است، چه لساناً و چه عملاً باید به مردم برساند، یعنی اگر کسی وارد این لباس شد و این توفیق را به او دادند باید زندگی او از زندگی و سیره انبیا و اولیای الهی الگو بگیرد؛ یعنی کلام او، سکوت او، نشستن او، حرکت او، زندگی او، یک نمایی از اعمال و رفتار و گفتار معصومین را داشته باشد. مداحی و ستایشگری اهل بیت از زمان آن بزرگواران به عنوان یکی از اثرگذارترین رسانه های تبلیغی و ارزشی نقش

مهمی در زنده نگه داشتن دین مبین اسلام و راه نورانی ولایت و تشیع داشته است. در این زمینه نقش مداحان اهل بیت نقشی برجسته و ستودنی بوده است چون در واقع کار مداح بیان فضائل و مناقب برترین موجودات عالم، یعنی نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و خاندان مطهر ایشان است، بنابراین مداح باید هرچه بیشتر خود را از جهت گفتار رفتار و افعال به آنها نزدیک کند. مقام معظم رهبری برای بیان اینکه مداحی یک کار ساده و آسان نیست و نیاز به تلاش و کوشش و ویژگی‌ها و توانایی‌های خاص خودش را دارد از آن تعبیر به یک شغل نموده اند و می‌فرمایند: مداحی و ستایشگری خاندان پیغمبر که طبعاً ذکر مصائب را هم به همراه دارد شغل خیلی مهم و بزرگی است (بیانات رهبری در جمع مداحان، ۱۳۷۷)؛ و در بیانی دیگر می‌فرماید: آن چیزهایی را بگوئید که دل‌ها را نرم می‌کند، خاشع می‌کند، به پیروی از فاطمه زهرا سلام الله علیه راغب می‌کند. آن چیزهایی را بگوئید که می‌تواند مستمع شما را به پیمودن راهی که آن بزرگوار رفت تشجیع کند، تشویق کند. این‌ها فکر لازم دارد آموزش لازم دارد؛ کار آسانی نیست (بیانات رهبری در جمع مداحان ۱۳۹۱). ایشان همچنین داشتن خصوصیات و ویژگی‌های خاصی را برای مداحان اهل بیت علیهم السلام ضروری می‌دانند و خواستار مشخص و معین شدن این ویژگی‌ها و شایستگی‌ها شده و می‌فرمایند: کسانی که رسماً این منصب را به عهده می‌گیرند و لباس مقدس ستایش اهل بیت علیهم السلام را بر تن می‌کنند و مردم آنها را به این عنوان می‌شناسند، بایستی خصوصیتی داشته باشند و مرکزی باشد که آنها را با این خصوصیات تشخیص بدهد و صحنه بگذارد (بیانات رهبری در جمع مداحان ۱۳۶۸).

شاخص های علمی مداحان از نظر حضرت امام خامنه‌ای

مداحان باید با اصول و مبانی اسلام و معارف قرآنی آشنا باشند آشنایی با مفاهیم عمیق دینی و فرهنگی، مانند فلسفه عاشورا، نقش مهمی در ارائه محتوا دارد. بهره‌مندی از ادبیات غنی و زبان بدیع، جذابیت و تاثیرگذاری مداحی را افزایش می‌دهد. شاخص‌های علمی مداحان شامل موارد زیر است:

۱- آشنایی مداحان با اصول و مبانی اسلام و معارف قرآنی

- الف) درک و تفسیر صحیح آیات قرآنی، اساس مداحی و محتواگذاری آن را شکل می‌دهد.
- ب) آشنایی با احادیث و روایات معصومین (ع) به مداحان در بیان دقیق مفاهیم دینی کمک می‌کند.
- ج) آگاهی از مبانی فقهی و اصول، مداحان را در ارائه مطالب صحیح و منطبق با دین یاری می‌دهد.

۲- تسلط مداحان بر مفاهیم عمیق دینی و فرهنگی

شناخت دقیق از فلسفه عاشورا و نهضت امام حسین (ع) برای مداحان بسیار مهم است. و آشنایی با تاریخ اسلام و وقایع مهم آن، به مداحان در ارائه مطالب جذاب و عبرت آموز کمک می کند. شناخت مفاهیم عمیق اسلامی مانند توحید، نبوت، عدل و امامت، اساس مداحی و بیان آن را شکل می دهد (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مداحان از ۱۳۸۸ - ۱۳۹۸)

۳- بهره‌مندی مداحان از ادبیات غنی و زبان بدیع

بهره‌مندی از ادبیات غنی فارسی و استفاده از شعر و ادب در مداحی، جذابیت آن را افزایش می‌دهد و استفاده از صنایع ادبی و لفظی، بیان مداحی را غنیتر و تاثیر گذارتر می‌کند (بیانات رهبری در جمع مداحان ۱۳۸۴)

۴- خلوص نیت و اخلاص در عمل مداحان

مداحان باید با نیت خالص و برای رضای خدا به مداحی پردازند و اخلاص در عمل، به معنای دور بودن از ریا و نشان ندادن عمل به دیگران است. مداحی با نیت خالص و اخلاص در عمل، نوعی خدمت به مردم و جامعه است. (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مداحان از ۱۳۸۸ - ۱۳۹۸)

شاخص‌های عملی و رفتاری مداحان از نظر حضرت امام خامنه‌ای

مداحان، نقشی حیاتی در ترویج ارزش‌های اسلامی دارند. رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت الله خامنه‌ای، شاخص‌های رفتاری مهمی را برای مداحان تعیین کرده‌اند. این شاخص‌ها راهنمای عملکرد صحیح مداحان در جامعه اسلامی است. و شامل موارد زیر است:

۱- تواضع و فروتنی

مداح باید از خود بزرگ‌بینی پرهیز کند. تکبر، آفت بزرگ مداحی است. فروتنی در برخورد با مردم، نشانه ایمان واقعی است. مداح باید خادم مردم باشد. تواضع مداح، الگویی برای جامعه است. او باید نمونه اخلاق اسلامی باشد (بیانات رهبری در جمع مداحان ۱۳۸۴).

۲- صداقت و راستگویی

مداح باید از بیان مطالب غیر واقعی خودداری کند. صداقت در گفتار، اعتماد مخاطب را جلب می‌کند. بیان حقایق دینی بدون تحریف، وظیفه اصلی مداح است. او باید امین معارف اهل بیت (ع) باشد. راستگویی در تمام ابعاد زندگی مداح ضروری است، او باید الگوی صداقت در جامعه باشد (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با شعرا - ۱۳۹۳/۱۱/۴).

۳- حفظ آبروی مردم

مداح باید از افشای اسرار مردم خودداری کند. حفظ اسرار، نشانه ایمان است. غیبت کردن، آبروی مؤمن را می‌ریزد، مداح باید زبان خود را از غیبت حفظ کند و احترام به شخصیت افراد کرامت انسانی باید در کلام و رفتار مداح رعایت شود. او نباید موجب تحقیر دیگران شود (بیانات رهبری در جمع مداحان؛ ۱۳۸۰).

۴- حفظ و رعایت حدود شرعی

مداح باید دانش کافی از احکام شرعی داشته باشد. او مرجع مردم در مسائل دینی است و عمل به واجبات انجام واجبات و ترک محرمات، وظیفه اصلی مداح است. او باید الگوی عمل به شریعت باشد. مداح با رفتار خود، فرهنگ اسلامی را ترویج می‌کند. او باید نماد زندگی اسلامی باشد. (بیانات رهبری در جمع مداحان ۱۳۸۴)

۵- داشتن عزت نفس و اعتماد به نفس

مداح نباید تحت تأثیر فشارهای بیرونی قرار گیرد. او باید مستقل و آزاداندیش و دارای استقلال فکری باشد. بیان حقایق با قدرت و اطمینان، نشانه اعتماد به نفس است. مداح باید در راه حق ثابت قدم باشد. مداح باید حفظ کرامت داشته باشد و نباید خود را کوچک و حقیر بشمارد. او نماینده مکتب اهل بیت (ع) است. (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با شعرا - ۱۳۹۳/۱۱/۴)

۶- ارتباط صمیمی با جمعیت

مداح باید شنونده خوبی برای مردم باشد. درک نیازهای مخاطب، کلید ارتباط مؤثر است. ایجاد فضای صمیمی و دوستانه، وظیفه مداح است. او باید با مردم همدردی کند و استفاده از زبان مردمی، ارتباط را تقویت می‌کند. مداح باید پیام را ساده و رسا منتقل کند (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با شعرا - ۱۳۹۳/۱۱/۴).

۷- حضور همیشگی در منزل اهل بیت (ع)

مداح باید در حال مطالعه و تحقیق درباره اهل بیت (ع) باشد. علم، پایه اصلی مداحی است و حضور معنوی در محضر اهل بیت (ع) ضروری است. مداح باید با ائمه (ع) انس داشته باشد و پیروی از سبک زندگی اهل بیت (ع) در عمل، وظیفه مداح است. او باید مجری سیره ائمه (ع) باشد (بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مداحان از ۱۳۸۸ - ۱۳۹۸).

۸- اهتمام به اصلاح و تزکیه نفس

مداح باید همواره در حال اصلاح خود باشد. تزکیه نفس، شرط اصلی تأثیرگذاری است و غلبه بر خواهش‌های نفسانی، نشانه رشد معنوی است. مداح باید الگوی تقوا باشد و بازگشت به سوی خدا و طلب آموزش، راه پاکسازی روح است (بیانات رهبری در جمع مداحان؛ ۱۳۸۰).

جمع بندی و نتیجه گیری

تقوا و زهد از مهمترین شاخص های رفتاری، خلوص نیت و اخلاص در عمل، از ویژگی های بارز یک مداح واقعی است. و تواضع و فروتنی در سلوک مداح، نشان دهنده اخلاق نیکو و روحیه خدمتگزاری است. از منظر رهبر معظم انقلاب اسلامی حفظه الله تعالی مداحی یک فرصت و یک ظرفیت عظیم است؛ و در تحقق اهداف انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی بسیار مهم است. مداحان باید خودشان در آسیب شناسی مداحی پیش قدم شوند و آن را ارتقا دهند. در مداحی هم فرم و هم محتوا اصالت دارد؛ در عرصه فرم ایشان بر آلوده نشدن مداحی به آهنگ های غربی لهوی و فاسد تاکید دارند. در عرصه محتوا کلیدی ترین واژه ایشان « معرفت » است و سپس (اخلاق و معنویت) لازمه انتقال چنین محتوایی اخلاق تدین و عفت خود مداح و نیت خدایی اوست. وحدت و اتحاد و همدلی چه در سطح کشور و چه در جهان اسلام بسیار مهم است و مداحان تراز انقلاب اسلامی باید در این مسیر گام بردارند. آگاهی بخشی، بصیرت افزایی، امید افزایی، از وظایف مداحان است و آنان باید در مسائل روز ورود کرده و روشنگری سیاسی کنند و با نفوذ دشمن مقابله بکنند. فرهنگ سازی و ترویج سبک زندگی اسلامی و مقابله با جنگ نرم دشمن، علیه کانون خانواده و زن ایرانی مسلمان با تاکید بر مسئله حجاب، از وظایف سنگین مداحان است. اگر شاعرید، اگر مداحید، اگر گوینده اید، اگر واعظید، هر چه معرفت مداح بالاتر و بیشتر باشد، هر چه رتبه ی معنوی مداح بالاتر باشد در بارگاه عدل الهی و در محضر حق توقع از مداح بیشتر و بالاتر است؛ مداحان همیشه یاد داشته باشند؛ از خدا هم باید کمک بخواهند. با در نظر گرفتن ویژگی های مداحی تراز انقلابی و مطلوب انقلاب اسلامی و ایجاد چنین فضای تربیتی که هدف تربیتی آن پرورش چنین افرادی با این ویژگی ها باشد آرمان- های فرهنگی تربیتی انقلاب اسلامی محقق خواهد شد. این امر برای برنامه ریزان و سیاست گذاران، فرهنگی تربیتی و آموزشی و معارف انقلاب اسلامی کاربردی خواهد بود مربیان و مدیران فرهنگی تربیتی و آموزشی با تقویت کنترل درونی و خود انگیخته افراد از طریق الگودهی تمرین براساس سن و ویژگی های فردی رفتارهایی مثل قسط و عدل اقتدار و عزت، نماز، توکل تقوا و اخلاص را در افراد نهادینه کنند.

منابع:

قرآن کریم

۱) احمد نیا آلاشتی سیامک، محمدی ابوالفضل، بازرگانی محمد و اسکندری؛ مجتبی (۱۳۹۲) الگوی انگیزش

انسان در سازمان از دیدگاه قرآن کریم دو فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت اسلامی ۳۶۲-۱۱

۲) بیانات رهبر انقلاب در دیدار با شعرا - ۱۳۹۳/۱۱/۴

۳) بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مداحان از ۱۳۸۸ - ۱۳۹۸

- ۴) بحارالانور، ج ۲۶، ص ۲۳۱
- ۵) توصیه‌های رهبر به آگاهی بخشی مداحان در بخش‌های مختلف و متنوع ۱۱/ ۸/ ۱۳۹۲
- ۶) عزیزی کیا غلامعلی و عابدی مهدی (۱۳۹۹) بررسی نیازهای انسان از دیدگاه قرآن با تأکید بر تفسیر المیزان معرفت، ۲۷۸، ۵۳-۴۳
- ۷) مهری بهار و نسیم کاهیرده (۱۳۸۹) «مقوله عزاداری و کم و کیف آن از نظر ائمه هدی (ع) و امام خمینی (ره) و رهبر معظم انقلاب» دفتر نهم تبیان تهران نشر موسسه تنظیم، ص ۱۴۵-۵۳
- ۸) مسعود کوثری (۱۳۸۵)، «مداحی و موسیقی پاپ دینی در ایران»، فصل نامه علمی و پژوهشی، ۱۹۸-۶۳
- ۹) مهری بهار و احمدی، (۱۳۹۳) در تحقیقی که به توصیف ویژگی‌ها، رفتارها و وضعیت‌های موجود یک پدیده می‌پردازد. ص ۱۱۵-۲۳.